

Eerste vangst van een Baardgrasmus *Sylvia cantillans*

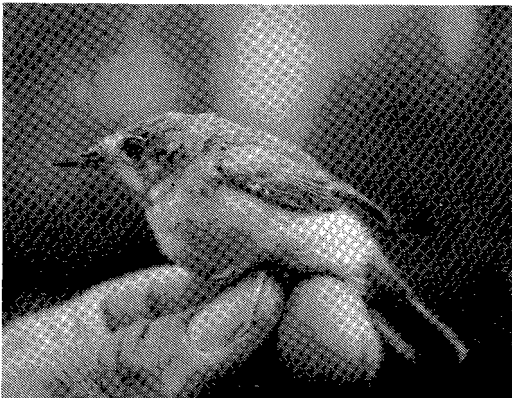
Op de vaste vangplaats van de Ringgroep Franeker te Kornwerderzand op de Afsluitdijk (F) werd op 30 april 1983 een Baardgrasmus gevangen. De vangst werd gedaan door U. & E. R. Rijpma in een van de mistnetten die opgesteld stonden tussen struiken en bomen. De vogel werd ook bekeken door J. Jukema, beschreven, gefotografeerd, geringd en losgelaten. De beschrijving luidt als volgt:

Kop en nek blauwgrijs overgaand in lichtbruine mantel- en dekveren. Teugel vrijwel wit. Kin, keel en borstveren met een licht bruinrode tint geleidelijk overgaand in grijswitte buik. Flanken licht gekleurd met bruingele zweem. Slag- en staartpenen bruin. Buitenste staartpen wit met donkere wig op binnenvlag; tweede en derde (van buiten) staartpen met afnemend wit. Grote slagpenen en staart erg gesleten. Snavel donker hoornkleurig, oogring roodbruin, iris lichtbruin, pupil zwart en poten geelbruin.

Vleugellengte 63 mm; in zit vleugelpunten 5 mm korter dan langste bovenstaartdekveren. Staartlengte 55 mm. Lengte loopbeen 19 mm. Snavellengte 10 mm vanaf schedel en 7 mm vanaf neusgaten. Gewicht 10 g (14.00 uur).

Vleugelformule 1 (35 mm korter dan vleugeltop), 2 (1), 3 (langste), 4 (0.5), 5 (1), 6 (4), 7 (7), 8 (10), 9 (11), 10 (13). Eerste slagpen 1 mm langer dan langste grote slagpendekveer. Buitenvlag derde, vierde en vijfde grote slagpen versmald.

De slijtage van de grote slagpenen duidt op een tweede-kalenderjaar vogel (vgl. Williamson 1976). De bruinrode tint op keel en borst doet

Baardgrasmus, 30 april 1983, Kornwerderzand (Ulbe Rijpma).
Subalpine Warbler *Sylvia cantillans*.

vermoeden dat het om een mannetje gaat, maar het zou dan wel een weinig uitgekleurd exemplaar betreffen. Gewoonlijk krijgen jonge ♂♂ in de herfst al de karakteristieke bruinrode keel en borst waartegen de witte baardstreep zo scherp is afgetekend. Vrouwtjes hebben doorgaans alleen een rossige gloed op de onderdelen. Sommige vrouwtjes zijn echter meer gekleurd op de onderzijde „approximating to some of the less saturated ♂♂ ...” (Williamson 1976: 51). Opvallend is de witte plek voor het oog (zie foto); normaliter is de teugel donker.

Deze Baardgrasmus betreft de eerste vangst voor Nederland. Een tweede exemplaar werd 12 mei 1983 op de Zuidwaard bij Makkum geringd. Deze vogel werd nota bene negen dagen later op Helgoland (BRD) teruggevangen (*Vanellus* 36: 131). Verder zijn er in ons land in totaal vijf aanvaarde waarnemingen en een vondst (*Dutch Birding* 4: 133). Deze grasmus komt als broedvogel voor in het Middellandse Zeegebied van Spanje en Marokko in het westen tot in Syrië in het oosten. Hij bewoont hier vooral dichte, doornige struiken op zonnige berghellingen (Voous 1960). Deze vangst is de eerste april-waarneming. De vroegste datum was 18 mei (1975, Flevoland). In Groot-Brittannië zijn er in de jaren 1958-72 37 gevallen waarvan ruim de helft in de periode begin april - begin juni (Sharrock & Sharrock 1976).

Mogelijk is er een verband tussen de vangst en de neerslag van woestijnzand in de periode 17-21 april 1983. Dit zand, dat door een woestijnstorm ten zuiden van Marokko tot in hoge luchtlagen werd gestuwd, werd door sterke zuidelijke winden naar onze omgeving gevoerd (weerkundige H. de Jong, Gorredijk). De Baardgrasmus zou met deze luchtstroom mee kunnen zijn gekomen.

Summary *First capture of Subalpine Warbler* *Sylvia cantillans*

On 30 april 1983 a Subalpine Warbler was trapped at Kornwerderzand (Friesland). It concerns the seventh record and the first capture in the Netherlands.

Literatuur

- SHARROCK J. T. R. & SHARROCK E. M. 1976. Rare birds in Britain and Ireland. Poyser, Berkhamsted.
VOOUS K. H. 1960. Atlas van de Europese vogels. Elsevier, Amsterdam.

U. Rijpma & J. Jukema,
p/a M. Miedemastraat 3, 8802 TH Franeker

[Deze vangst is door de CDNA aanvaard. *This record has been accepted by the Dutch rarities committee.*]

Veel Drieteenstrandlopers *Calidris alba* op Ameland

Op 19, 20 en 21 augustus 1982 verbleven op het westelijk deel van het strand van Ameland veel Drieteenstrandlopers. Tijdens hoogwater werd op 21 augustus een telling gehouden met als resultaat 800 exemplaren tussen paal 1 en 4 en 1200 exemplaren tussen paal 5 en 9. Dit geeft een totaal van 2000 exemplaren op c. 30% van de totale lengte strand. Ook opmerkelijk groot waren de aantallen tussen de Drieteenstrandlopers aanwezige Bontbekplevieren *Charadrius hiaticula*. Het weer, tijdens en voorafgaand aan deze periode werd gekenmerkt door harde tot stormachtige wind uit westelijke richtingen gepaard gaand met veel regen.

Voor augustus wordt voor heel Ameland een maximum aantal van 240 Drieteenstrandlopers opgegeven, met in oktober een jaarmaximum van 1030 (Smit & Wolff 1981).

Summary *Many Sanderlings Calidris Alba on Ameland*

On 21 August 1982 a very high number of Sanderlings was counted on the western part of the Waddenzee-island Ameland. On c. 30% of the beach 2000 Sanderlings were recorded. The peak number for August was 240 and the highest numbers (1030) were recorded in October.

Literatuur

SMIT C. J. & WOLFF W. J. 1981. Birds of the Wadden-sea. Balkema, Rotterdam.

J. Lok, Anjelierstraat 24, 8012 CR Zwolle

Lepelaar *Platalea leucorodia* met rossige kleur

Gedurende april-juni 1983 broedde er in het Zwanewater een Lepelaar met een licht rossige kleur op mantel, stuit, staart, buik en onder-vleugels (met een duidelijke kleurconcentratie in de oksels). De overige delen over het verenkleed, snavel en poten waren normaal gekleurd. Het postuur week niet af van dat van andere Lepelaars. In de kolonie had de afwijkende kleur geen invloed op het gedrag van andere Lepelaars tegenover deze vogel.

Deze rossige kleur is waarschijnlijk veroorzaakt door een kleurstof in het vet van de stuitklier dat tijdens het poetsen over het verenkleed wordt verspreid. Waarnemingen aan het poetsgedrag wezen uit dat alleen de delen die rossig gekleurd waren, verzorgd werden met vet uit de stuitklier. Bij Witte Pelikanen *Pelecanus onocrotalus* is een rose tint op het verenkleed ook toegeschreven aan een kleurstof in het vet van de stuitklier (Baxter & Urban 1970). Mogelijk is de waargenomen rossige kleur veroorzaakt door het eten van voedsel dat rijk was aan carotenoiden (C. S. Roselaar).

Summary *Spoonbill Platalea leucorodia with a roseate colouration*

During April-June 1983 a Spoonbill with a roseate plumage was observed in the colony in the Zwanewater (Noord-Holland). Only mantle, rump, tail, belly and underwings, which are preened with fat from the uropygial gland, were roseate. All other parts were normally coloured. Food with much carotenes and the excretion of these carotenes by the uropygial gland might have caused this colouration.

Literatuur

BAXTER R. M. & URBAN E. K. 1970. On the nature and origin of the feather colouration in the Great White Pelican *Pelecanus onocrotalus roseus* in Ethiopia. Ibis 112: 336-339.

J. C. J. van Wetten,
van der Veldelaan 201, 1816 PD Alkmaar